

Fra: Mona Mathisen <mona_mathisen@icloud.com>
Sendt: fredag 1. juli 2022 02:26
Til: Strand kommune
Emne: Arealplan- innspill fra Mona Mathisen
Vedlegg: Arealplan- innspill fra Mona Mathisen.pdf

Hei

Dette er innspill til den nye arealplanen i Strand kommune. Håper jeg har sendt den inn på riktig måte. Gi beskjed om det skulle være noe.

Med vennlig hilsen
Mona Mathisen

Mona Mathisen
Karsestien 5
4104 Jørpeland
Tlf 93604165

Jørpeland, 30. juni 2021

Plan- og forvaltning
Strand kommune

INNSPILL TIL DEN NYE AREALPLANEN TIL STRAND KOMMUNE

- 1. OMRÅDET FRA BEGYNNELSEN AV LYNBANEN TIL ENDEN AV GRAVPLASSEN**
Et fredelig og trygt friluftsområde, spesielt tilrettelagt for eldre, barn og dyr nær sentrum.
- 2. ET FRIOMRÅDE FOR HUNDER**
Et naturområde i Strand kommune hvor hundene kan gå uten bånd hele året. Oslo og Stavanger har det flere steder. Med beliggenheten vår bør vi klare det samme. En hundepark og et friområde for hunder blir et variert tilbud for hunder.
- 3. BRU OG TRAPP VED FISKERLAGHYTTEN, NEDENFOR FOSSEN I JØRPELANDSELVEN**
For mange er det for langt å gå til skogen på den andre siden av Jørpelandselven. Med en bru over ved Fiskerlaghytten i Dalavegen, og en trygg trapp ned til hytten fra parkeringslommen ovenfor, vil flere få tilgang og lyst til å gå dit.
- 4. BRUK AV STÅLVERKSOMRÅDET TIL KULTUR, NYSKAPING OG HISTORIEBEVARING**
Et kreativt og bærekraftig samlingspunkt, for blant annet nyskaping, kunstnerisk og teknologisk virksomhet, når eller hvis det blir tilgjengelig igjen. Små butikker, mathall med lokal mat, musikkstudio, animasjonsstudio, trykkeri, galleri og scene. Reperasjon, redesign & gjenbruk.
- 5. ET STORT GRØNT SENTRUM MED INSPIRASJON FRA ANDRE BYER**
Øke tilgjengelig bruksareal i sentrum ved å bygge oppå eksisterende bygg, istedenfor å rive. Bygge med flate tak, binde bygg i sammen, og bruke trær, grønne tak og grønne fasader til å skape et bærekraftig, levende og større sentrum.
- 6. GATEKUNST OG KREATIV SKILTING**
En kombinasjon av gatekunst og kreativ skilting på plater, som dekker og setter farge på eksisterende fasader, og skaper liv og et eget særpreg på sentrum.
- 7. ET LEVENDE STUDENTMILJØ PÅ TAU KAI**
Tau kai sin beliggenhet nær Strand videregående skole, gjør det til et mulig perfekt sted for et levende studentmiljø, med blant annet små smarte leiligheter, studioer, små spisesteder og felles møteplasser. Når flere elever avslutter sin studier etter yrkesfag fremover, blir et aktivt studentmiljø på videregående viktigere enn tidligere.

Alle innspillene utdypes under. Side 12-16 er artikler til punkt 5. Jeg lager gjerne en visuell presentasjon til punkt 5 og 6 om dere ønsker det.

Med vennlig hilsen Mona Mathisen

1. BRUK AV OMRÅDET FRA BEGYNNELSEN AV LYNBANEN TIL ENDEN AV GRAVPLASSEN

«Et fredelig og trygt friluftsområde, spesielt tilrettelagt for eldre, barn og dyr nær sentrum.»

Foto: Mona Mathisen

Det er det ikke målbare, men den nærmest usynlige bruken av dette området som er så verdifullt. Om Strand kommune observerer bruken nærmere, så vil de se det. Området begynner med en stor gresslette inntil Førlandsvegen og ender ved slutten av gravplassen. Lynbanen, som gressletten heter, er ikke bare et friområde til idrett, den er en del av et større område som har stor betydning for mange. Ikke minst er det en veldig viktig skolevei for barn ned i 5 1/2 års alderen som går alene. Det er også en liten bit av norsk tradisjonell natur i sentrum. Her er det pinnsvin, frosker, rådyr, humler, bier, sommerfugler, ville bær og et mangfold av ulike fuglearter og løvtrær.

At Naturforvaltningsloven ikke har blitt tatt mer hensyn til, både når det gjelder valg av sted til gravplass, og ikke minst under det nåværende park- og anleggsarbeid i etterkant, er ganske utrolig. Her er det rødlistede dyr som ikke har krav på beskyttelse, men som har krav på å bli tatt hensyn til. Og ikke minst er det en viktig bit å verne av nostalgi for de eldre, og kjennskap til norsk natur for de små.

Ikke alle liker eller har muligheten til å gå på tur, eller bor nær inntil et trygt og fredelig naturområde hvor barn kan leke alene. Men vi som bor her, vi som bruker området og besøker gravene, vi har fortsatt det.

TILTAK:

- Ivareta roen og freden i området. Stillheten her er et viktig bidrag til folkehelsen for folk i ulike alder, og med fokus på eldre i den nye arealplanen vil dette området være godt egnet. Også fordi det er nær kirkegården og den nye gravplassen. Her er det like herlig å være hele året, og vinteren er like verdifull som ved fint sommervær. Vi trenger rolige områder nær sentrum, der det er mindre folk. Holmen er for travel og folksom for mange, og for langt unna for noen.
- Sette opp flere benker. Både inne i den lille skogen og innerst langs Lynbanen. På gravplassen er det benker allerede. Eldre trenger ofte steder å sette seg ned. Sett opp 2-3 fine smale trebenker langs Lynbanen, så eldre kan være med familiene og ha med små aktive barnebarn. Sett opp noen benker, med et bord inne i den lille skogen, til en nistepause i mellom utforsking, hyttebygging og lek.
- La naturen ta tilbake litt av området. Den lille skogen i mellom Lynbanen og gravplassen er forventet å bli gravplass om ca 10 år. Det er 10 år man kan plukke bringebær, bjørnebær, bygge hytter av greiner, se etter rumpetroll og utforske bekken. Hvis naturen får ta tilbake den lille forhøyningen med stikkebusker, så kommer kanskje rådyrkalvene og rumpetrollene tilbake. Om det er økosystemet eller temperaturen i år som er årsaken til at myren til rumpetrollene er tørr, vet jeg ikke. Men de kom tilbake året etter, forrige gang det var tørt.

Det vi vet er at naturen er flink til å reparere seg selv om den får lov til det. Noe koronatiden virkelig har vist rundt i verden.

- Ikke markedsføre stedet som friluftsområde, så det blir et travelt sted som Holmen. Området her blir allerede brukt, og med bare et inspirerende innlegg i Strandbuen om hva man kan gjøre her, så vil folk få kjennskap til det igjennom hverandre. På den måten kan dette området forbli en litt gjemt skatt i sentrum. Vi trenger ikke et skilt som sier hvor dette er, stien er kort, så man kan ikke gå seg bort.
- Sikre enden på den lille bekken, så det er trygt for barn å utforske den og eventuelt den andre siden av bekken uten tilsyn. Hvis det er kommunen sin tomt på den andre siden av den lille bekken, så kan det lages en liten trebro over av noen elever som studerer yrkesfag på Tau.

HVORFOR AKKURAT DETTE OMRÅDET:

- Det som er så flott med dette stedet er en følelse av å ha det for seg selv. Det er et annet tempo her.
- Dette er et sted man kan være alene og i fred i sammen med noen få. Et sted man kan nyte å ta ting som det kommer. Man kan besøke en grav, se etter bær, leke litt med pinner og grener, utforske den lille trygge bekken, løpe rundt på Lynbanen, øve litt på frisbee, sparke eller kaste litt ball, prøve drage i vinden, gå på støvler på humpete is og lage noe i snøen. Rulle i små skråninger på gress og i snø, og bare være der i sammen.
- Dette området er sentrumsnært, i gåavstand for mange, det er bussholdeplass rett ved siden av, parkeringsplasser ved gravplassen og flatt terreng for folk som er dårlig til bens. Det er grus på stien, som gjør at stien sjelden blir glatt på vinterstid. Dette er derfor perfekt for eldre som er dårlig til beins.

- For eldre er dette et fint sted å dra med barnebarn, hvis det er benker å sitte på. De kan ha med ball, frisbee, drager, krokkert, kubb og andre uteleker, nistemat og varm drikke på termos. De kan være aktive med sine barnebarn, familien og hvile mens de ser på.
- På vinterstid er det spennende å være her. Det er mye skarp is å gå på som man kan knuse, uten at det er farlig. Man kan lage snømenn, snøengler og gå på ruglete is med vintersko. Hvis det er benker å sette seg ned på, så er det et trygt sted å ha med små barn for eldre på vinterstid også, så de kan passe på uten å bli slitne. Det er spennende å være her i mørket, med stjerner, graver og god plass.
- Det er et spesielt trygt område, som barn kan være alene. Trafikken på Førlandsvegen er relativt liten, utenom i rushtiden, og det meste av området har god avstand fra veien. Lynbanen er stor, så om man holder seg lengst inn på gressbanen, så er det trygt for de fleste aktiviteter.
- Dette er i et område uten andre steder hvor barn kan leke og være i naturen uten tilsyn. Du har fossen og riksveien på en side, og stor avstand til skog og idrettsbaner på den andre. På Lynbanen får småsøsken være med eldre søsken, folk i nabolaget møtes og blir kjent.
- Dette er også et godt sted å være for de som misliker folksomme steder.

Igjennom årene jeg har bodd i Karsestien 5, har jeg delt skog med dette friområdet, og aldri har jeg opplevd en tristere tilstand der enn akkurat nå. Kommunen har fjernet og rasert den lille klatreskogen til barn og gjemmestedet til rådyrkalver, til fordel for kutting av grener fra andre steder i kommunen. Naboen vår har fjernet skogen på den ene siden av Lynbanen, for at det skal graves og bygges et hus der.

Det er trist at så mye natur er blitt borte. Det var natur som rammet denne gressletten inn, det var store klatretrær på vei hjem langs skoleveien og et naturlig økosystem for norske dyr. På grunn av sikkerheten til husene ovenfor i vinden og vern av gamle frukttrær, så har, og trolig kommer flere, av de høye grantrærne inntil området bli kortet ned. Men vi og kommunen bør ta ansvar for å verne mest mulig av den lille skogen her. Selv om området er regulert til gravplass, betyr ikke det at vi kan gjøre hva vi vil med det i mellomtiden. Dette området er et typisk norsk økomiljø for pinnsvin, frosker, rådyr, ulike fuglearter, norske tradisjonelle løvtrær og ville bær.

Naturen er robust og har en egen evne til å reparere seg selv hvis den får lov. Mitt håp er derfor at Strand kommune vil legge til rette så naturen får ta en del av dette området tilbake, så vi som bor her, som skal vokse opp her, og de som ønsker å bruke området, fortsatt får oppleve en bit av norsk natur nær sentrum. Holmen, Fjelde, Førland og fossen er ikke tilgjengelig for alle. Verken for de som er dårlig til beins, ikke har bil, ikke liker å gå på tur og viktigst av alt, barn som ikke er gamle nok til å kunne gå andre steder selv, og eldre som føler seg utrygge.

Jeg håper Strand kommune vil se det som er lett å overse, og se hvor mange muligheter og funksjoner dette området kan ha. Det viktigste er å verne om stillheten, naturen, dyrene og beholde som en liten lokal hemmelighet, og ikke minst en trygg skolevei.

De fleste barnehager og folk som bor nær andre naturområder trenger ikke å motiveres til å bruke dette området. Det er de som ikke har tilgang på slike områder, som trenger et fredelig og trygt sted nærme sentrum.

2. ET FRIMRÅDE FOR HUNDER

«Et naturområde på Jørpeland uten båndtvang.»

Frimrådene i Oslo og omegn er forskjellige, og mange hundefolk bruker flere av områdene. Noen frimråder ligger tett på marka, andre midt i byen, som her på Ola Narr. Fra venstre Dona Gashi, Matz Orre og Samira Simon på vei hjem med hundene etter dagens trening. Foto: Rolf Øhman (Jeg har ikke bedt om tillatelse til å bruke dette bildet, så det kan ikke brukes videre i saken uten å få godkjenning fra fotografen. Bilde er hentet fra artikkel i Aftenposten «Her kan du slippe hunden fri – selv når det er båndtvang».)

Et godt tilrettelagt område hvor hundeeiere kan gå hele året med hundene uten bånd, har Stavanger og Oslo flere steder. Det bør vi klare å få til også.

Jeg håper kommunen vil sette seg godt inn i hva et frimråde for hunder er, erfaringer fra andre steder og anbefalinger til lokasjon, utforming og regler.

Frimrådet for hunder på Jørpeland bør være et attraktivt område å dra til som Holmen. Både for hunder og hundeeieren, og for andre som vil være med på turen.

Lyden har en tendens til å høres godt mellom fjellene på Jørpeland og bærer langt. Det er derfor viktig å legge stor vekt på lyd ved valg av område. Det er ingen som ønsker at lyden av hund skal bli Jørpeland sin nye fuglesang.

HVORFOR ET FRIMRÅDE FOR HUNDER OFTE ER BEDRE FOR HUNDER OG HUNDEEIERE, ENN EN HUNDEPARK:

- Større og mer variert område å utforske, og et godt sted å være også for hundeeierne.
- Mer sosialt avslappende, når det er et naturlig sted å gå, løpe og bevege seg rundt for hundeeieren også.
- Større romslighet for naturlig atferd og utfoldelse for både hunder og hundeeiere, når lyden dempes av omgivelsene. Mindre stress og mas for både hunder og mennesker.

- Flere hunder og hundeeiere kan bruke friområdet, når det er god plass og man kan gå naturlig både med og uten bånd.

FORDELER MED FRIOMRÅDER UTE I NATUREN - KONTRA HUNDEPARKER I BOLIGOMRÅDER:

- Færre hensyn å ta til omgivelsene, mindre sjans for konflikter med naboer og påfølgende klager. Det sparer kommunen, hundeparken, naboer og brukere av området for problemer, tid og ressurser.
- Et friområde krever mindre drift og færre regler for hundeeiere å forholde seg til.
- Det oppstår færre konflikter mellom hunder og hundeeiere, da det er et større område å utforske og bevege seg på.
- Det er sosialt på en mer naturlig måte for mange hundeeiere, da det er et naturlig sted å bevege seg rundt, mens det kan bli kunstig for noen å henge rundt i en hundepark. En hundepark kan for folkesky hundeeiere bli som å henge ved et lekestativet i en park du egentlig ikke har lyst til å være i. På et friområde kan du naturlig gå vekk og være med de som du og hunden din går godt i sammen med.

3. BRU OG TRAPP VED FISKERLAGHYTTEN, NEDENFOR FOSSEN I JØRPELANDSELVEN

Bru over Jørpelandselven, like nedenfor fossen der Fiskerlaghytten ligger. Dette vil gi økt tilgang på friluftsområder for flere og har vært diskutert i kommunen tidligere. For mange er det for langt å gå til skogen på den andre siden av Jørpelandselven. Det er asfalt, bratt og ikke trafiksikkert opp til Kraftstasjonen. Det er også bratt, og langt for motivasjon, små eller gamle ben, å gå nedover Riksvegen for å krysse Jørpelandselven over bruene mot Tunland.

Å gi flere tilgang med en bru over elven ved Fiskerlaghytten, og en trapp til den ned skråningen fra Dalavegen, kan bli en god løsning spesielt for de som er mindre glad i å gå på tur.

Nede ved Fiskerlaghytten er det fint å være, og kan bli et fint stoppe- og oppholdssted. Hvis kommunen lager en trapp, med rekkverk på to sider, nedover skråningen fra parkeringslommen ved Dalavegen og ned til Fiskerlaghytten, vil flere få tilgang til både elven, skogen og plassen i seg selv.

Med trappetrinn laget av ruglete materiale som sjelden blir glatt, og en liten avsats med benk på midten av skråningen, kan eldre eller andre som trenger det, få en pause på vei opp og ned, eller bare nyte utsikten.

Både bruene og trappen kan inngå som praksis for elever på yrkesfag. Elevene kan lære av fagfolk fra planlegging og design til fullføring, og være med å lage noe av betydning for innbyggerne som de kan være stolt av i ettertid.

INNSPILL TIL SENTRUM

LA OSS INSPIRERES AV DET SOM FUNGERER GODT ANDRE STEDER

Vi trenger ikke finne opp alt selv. La oss shoppe ideer og løsninger fra andre.

4. BRUK AV STÅLVERKSOMRÅDET TIL KULTUR, NYSKAPING OG HISTORIEBEVARING

Det bør ikke være tvil om viktigheten av Stålverket for Jørpeland, så å bevare disse byggene burde være en selvfølge. At det leies ut og drives i perioder til industri og annen næring, bør komme med en restriksjon fra kommunen om at bygg ikke kan rives, at det som eventuelt skal bygges nytt inne på Stålverksområdet, blir arkitekttegnet til å passe estetisk inn.

Det er naturlig at dette området blir Jørpeland sitt nye kulturområde når det blir tilgjengelig til det. Tau, tidligere Tau Scene, i Stavanger har blitt et svært spennende og attraktivt område å bo og være for unge mennesker, og det er ingen grunn til at det samme ikke skal skje på Stålverkstomten hvis kommunen gjør dette riktig.

For at Jørpeland og Strand kommune skal være et attraktivt sted å bo, studere og jobbe, også for unge, så trenger vi spennende, kreative, levende, bærekraftige, estetisk spennende og tilgjengelige steder å være og utvikle oss i sammen. Vi trenger den samme skapende energien som man får når mange kreative løsningsorienterte mennesker samles, som de har fått til på Tau i Stavanger.

Stålverket var utgangspunktet for all utvikling og vekst på Jørpeland. At en ny generasjon med nytenkende, bærekraftige løsninger, produkter og bedrifter, og kreativ virksomhet får vokse frem her er derfor naturlig og riktig. Vi mangler også gallerier, store scener, og inspirerende lokaler som samler mennesker til å drive Jørpeland og Strand kommune videre. Det burde ikke ha noen prislapp. Dette området bør tilhøre Strand kommune eller utvikles i samarbeid med kommunen, så det kan forbli en hjørnesten. Et levende historisk sted, og ikke et museum. Hvis Stålverket blir ivaretatt på en god måte når det endrer bruk, så vil historien bli bevart og vi trenger kun et mindre område/bygg som museum.

Området bør omreguleres fra tungindustri til blant annet kreativ og innovativ virksomhet, og kultur. Et sted som rommer mange mennesker og bedrifter, med påfølgende mangfold og vekst i ideer og arbeidsplasser. Ikke til store butikkjeder og annen næring som krever store arealer.

Et kreativt og bærekraftig samlingspunkt, for blant annet kunstnerisk og teknologisk virksomhet. Små butikker, mathall med lokal mat, musikkstudio, animasjonsstudio, trykkeri, galleri og scene. Reperasjon, redesign, gjenbruk og annen ideskaping.

Det vi ser andre steder er at kreativ virksomhet i gamle historiske lokaler ofte blir veldig attraktive steder. Området nedenfor med Møbelringen og Rema 1000, kan bli en naturlig forlengelse av dette, inklusivt mange spennende leiligheter. Utdypes mer under innspill 5.

5. ET STORT GRØNT SENTRUM MED INSPIRASJON FRA ANDRE BYER

Integrere natur inn i sentrum via høye trær, grønne fasader og flate tak med grønne bruksområder. Øke bruksarealet i sentrum ved å bygge i høyden, med flate tak. Bygge oppå eksisterende bygg, og koble bygninger i sammen over Rådhusgaten, oppe i høyden via modulbygg og bruer, slik at Rådhusgaten blir en gågate over to plan.

Noe av det Jørpeland sentrum mangler er grønne lommer, natur, farger, steder man har lyst til å være, ting å gjøre og et større område å bevege seg over. Flate tak kan brukes til utrolig mye og Jørpeland sentrum har allerede mange flate tak som det er lett å bygge videre oppå, både kommunale og privateide, fra Rådhuset og ned til Nav bygget. Det er også flere flate tak på butikkene nedenfor Stålverket. Vi har muligheten til å bygge et helt nytt landskap på disse to områdene i sentrum, uten å rive noen av de eksisterende byggene. Vi kan skape en moderne unik liten by, med store arealer til disposisjon. Det gjøres i andre byer, så det er ingen grunn til at det ikke kan gjøres her. Jørpeland sentrum er som et blankt lerret, som bare venter på en ny drakt. Om vi våger å være modige og designer disse områdene helhetlig, så kan vi få en perle av et sted.

Vi kan lett bygge kreative og stilfulle bygg oppå flate bygg som blant annet Rådhuset, Kiwibyget, Torghuset, Andorbyget, byggene med Vinmonopolet, Cubus og Nav. Ved å trekke erfaring fra bygging av oljeplattformer, kan bygg også «stå på stylder» over bygg. Det er mange som bygger oppå bygg i dag, og ikke bare på flate tak. Med et samarbeid mellom kommunen, næringsliv og boligutbyggere kan det bli plass til en mangfold av leiligheter, uteplasser med nydelig utsikt, områder for ulike aktiviteter, kultur og næringsliv i sentrum.

Sjøutsikten til boligeiere i området rundt kan bli en begrensning. Men å bygge i høyden, betyr ikke nødvendigvis at det trenger å bli mange etasjer. Det er også naturlig og viktig med

variasjon i høyden og designet på bygg, for å skape et spennende og levende sted. Det skal ikke føles som et kjøpesenter, men en urban moderne storby i miniatyr. Med mye trær og grønne hager på tak og fasader, vil utsikten bli mye natur og spennende design, som trolig vil øke toleransen for endring i utsikten. I tillegg kommer de til å bo på et vakkert og attraktivt sted, med mange nye leiligheter og økt verdi på egen bolig.

Vi har mange unike muligheter her, siden vi kan få to takterrasser på samme bygg flere steder. Med avstand mellom det opprinnelige bygget og påbygget oppå, vil påbygget kunne fungere som et tak over det opprinnelige bygget. Det øverste bygget vil beskytte mot regn på hele eller deler av det underste bygget, og åpner opp for flere kombinasjon av inne og uterom, og gi rom til to nivåer med grøntområder. Man kan få nye parkområder med husker og hengekøyer i vakker norsk natur, både på over og under tak. Med en lekfull kombinasjon av byggeteknikker, arkitektur, materialer, farger, overganger og natur vil vi kunne skape noe helt unikt.

Det kom innbyggerinnspill til sentrumsplanen for noen år siden, om bruk av avleggere fra planter, bær og vekster fra den tradisjonelle norske naturen i kommunen, til bruk i et grønt sentrum. Det betyr penger spart, at sentrum blir en forlengelse av og naturlig integrert del av naturen her, at vekstene trives her og trenger lite vedlikehold. Løvtrær bør bli en naturlig del av sentrum, både på og over bakkenivå. Dette gjøres i store byer og skaper et unikt miljø.

Nødvendig raking og vedlikehold av grøntområder kan eventuelt inngå i praktisk arbeid for blant annet skoleelever og folk som ønsker det som arbeidspraksis, om, og

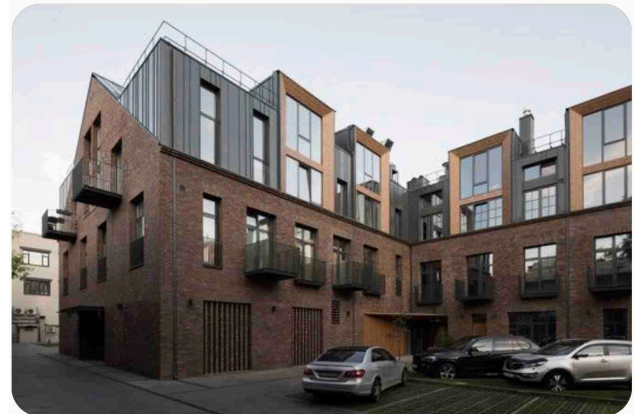
eventuelt når, kommunen ikke har råd til det ekstra vedlikeholdet. Å finne løsninger og ikke problemer er en viktig del av en by- og kommuneutvikling.

På grøntområder vi har i dag som ovenfor Rådhuset, på den andre siden av Riksvegen, hvor gress bare har en estetisk funksjon, så kan kommunen spare penger og bidra til et godt miljø for humler og bier, med stier igjennom blomsterenger, istedenfor frisert gress. Inne i kommunesymbolet kan det være norske ville dekkplanter og flerårige røde blomster. Ville blomsterenger brukes også i veikanter langs bilveier, på steder der det ikke berører trafiksikkerheten.

Å rive bygg er belastende på miljø, både i forhold til forurensning, avfall og nye materialressurser. Å bygge oppå eksisterende bygg er derfor smart, bærekraftig og skaper spennende arkitektur på steder som trenger forandring.

I sammen med gatekunst og kreativ skilting, som forklart i punktet under, så kan Jørpeland sentrum bli et morsomt og attraktivt sted å være. Men vi må være modige, lære av de som allerede er proffe på dette, og tenke helhetlig, som om sentrum var et lerret, og ikke et lappeteppe.

Se vedlagte artikler side 12 -16, med bilder og mer informasjon om grønne bygg og bruk av tak.

Jeg vil gjerne få presentere denne ideen visuelt for kommunen en dag.

Bildene under punkt 5 er fra ulike arkitekter og hentet fra Pinterest.

6. GATEKUNST OG KREATIV SKILTING

Å skape et levende sentrum, med humor, kunst og et eget særpreg.

Skiltingen er et kunstprosjekt med inspirasjon hentet fra Jørpeland sentrum. Ønsket mitt er å gjøre det her før andre steder.

Tanken er å integrere skilting på en humoristisk og fargerik måte, både til og fra Jørpeland, og inne i sentrum. Skiltene er som oftest integrert som en del av større trykk på aluminiumsplater, med landskap som dekker hele eller deler av fasader. De er tenkt kombinert i gatene sammen med store veggmalerier av profesjonelle gatekunstnere, spennende arkitektur, natur, og skulpturer man kan klatre og sitte på. Store veggmalerier og trykte aluminiumsplater kan dekke fasader på eksisterende bygg så de integreres på en kreativ og fargerik måte inn i et moderne urbant sentrum, som forklart over i punkt 5.

Jeg viser ikke bilder eller utdyper ideen til skiltingen videre her, for å verne om både bedriftsideen og produktene mine, men ser frem til å presentere det for kommunen. Dette vil kunne bli en naturlig del av markedsføringen av Jørpeland om kommunen skulle ønske det.

Uavhengig av mitt prosjekt, så bør nasjonal og internasjonal gatekunst bli en naturlig del av Jørpeland sentrum. Fargene og kraften som ligger i mange av disse verkene, vil bringe energi inn i et rimelig grått sentrum. Forskning viser at gatekunst har en evne til å skape store endringer i hvordan folk bruker og opplever et sted. Vi trenger absolutt noen skikkelig kraftfulle gatekunstverk i sentrum.

7. ET LEVENDE STUDENTMILJØ PÅ TAU KAI

Fabrikken på Tau kai og ferjekaien, er kanskje ikke historisk verneverdig i dag, men om 10 år så vil det kanskje være både verneverdig og viktig samfunnsikkerhet. Beliggenheten nær Strand videregående skole gjør Tau kai til et perfekt sted for å utvikle et levende studentmiljø, med små smarte leiligheter, studioer, kreativ virksomhet, små spisesteder og felles møteplasser. Strand videregående skole har utviklet seg å bli en attraktiv skole, og med tanke på at flere kommer til å gå yrkesfag fremover, og dermed avslutter studietiden før universitetet, så blir studietiden på videregående mer viktig å ta vare på. Å legge til rette for et aktivt, inkluderende og levende studentmiljø på Tau, kan bidra til at Strand kommune blir et attraktivt studiested både for våres ungdom og andre.

Fabrikken, det store gamle mursteinshuset på Tau kai, har et vakkert særpreg, så å restaurere det og bygge videre med arkitektur og natur som fremhever det gamle bygge, kan skape et sted med historisk atmosfære ved ferjekaien.

Vi vet ikke hva som vil skje i fremtiden, det eneste vi vet er at det kommer til å bli mer elektriske ferjer, at tunneler kan få problemer og at uforutsette ting kan skje. Å bevare muligheten for å legge til bilferjer ved kaien her er både smart, fremtidsrettet og bevaring av historien til stedet. Når tilgangen til bilferjer ikke er i bruk kan det brukes til noe annet, for eksempel til en gammel ferje som ligger der permanent som en forlengelse av området for studentene.

Det vil bli et naturlig samarbeid mellom eiendomsutvikling, næringsliv og kommunen her også.

ARTIKLER OM GRØNNE BYER OG KREATIVT BRUK AV FLATE TAK

GRØNNE TAK OG GRØNNE VEGGER

Av Lisa Mathilde Donoghue fra boligbilbelen.no

Foto: Ikke oppgitt på nettsiden.

Å omgi seg med grønne planter og naturlige omgivelser er bra for så mye. Derfor blir det stadig flere grønne tak, og nå kommer også de grønne veggene.

Vi har lange tradisjoner med grønne tak i Norge. Det er særlig torvtakene som har blitt mye brukt som en del av den norske byggeskikken. I dag har det blitt langt vanligere å bruke såkalte sedumtak, som er oppkalt etter planter i planteslekten Sedum i Bergknappfamilien. De krever veldig lite jord og derfor har sedumtaket så lett oppbygging at det kan legges på nærmest ethvert eksisterende tak.

– På store kontorbygg og blokker med flate tak bruker man gjerne sedumtak. En av årsakene er at regnvannet fordrøyes, og på den måten bidrar disse takene med å forsinke avrenningen når det er korte og kraftige regnbyger slik at det ikke blir flom. Det er også bra for byenes mikroklima å bruke grønne sedumtak, for da blir det ikke like varmt som det blir med tradisjonelle takflater. Et tredje moment er at det er veldig bra for artsmangfoldet i byene og at humler og bier får et sted å være, sier Frode Brurberg som er sivilarkitekt i Bark Arkitekter.

GRØNNE TAK PÅ MINDRE BOLIGER

På eneboliger og mindre hus spiller det mindre rolle at takene er grønne med tanke på å fordrøye vannet, men det kan være mange gode grunner til å bruke grønne tak allikevel:

– Det er en trend at tomtene har blitt litt mindre og mange velger kanskje å legge oppholdsrom som stue og kjøkken i andre etasje. Hvis man da for eksempel har utsikt ned på garasjetaket, kan det av rent visuelle hensyn være en veldig god ide å legge sedumtak på det taket du ser ned på, for det er mye penere å se på fargespillet i sedumtaket enn å se på vanlig svart takpapp. Sedumplantene skifter farger og blomstrer fire ganger i løpet av året, så det er virkelig flott. Vi tegner også en del boliger hvor det er takterrasser der man ser en del av takflatene, der også er det fint å legge sedumtak i stedet for å ha et tradisjonelt svart tak, forklarer Brurberg.

GRØNNE VEGGER

Mens grønne tak er forholdsvis vanlig er det mer uvanlig å bruke grønne vegger:

– På samme måte som de grønne takene, vil også grønne vegger bidra til et bedre klima og gi bedre levevilkår for insekter. Kanskje særlig i byene hvor det stadig blir mindre grønt. Men også når det kommer til grønne vegger er det visuelle viktig, sier arkitekten. På arkitektkontoret deres i Stavanger har de selv tatt i bruk grønne vegger og er godt fornøyd.

– På taket av bygget har vi spiserom, møterom og en terrasse som vi har utstyrt med en grønn vegg. Plantene består av ulike hageplanter og jeg pleier å si at vi har alt fra jordbær til furu, smiler Brurberg.

– Noen av dem er grønne hele året, mens andre visner og kommer tilbake året etter. Én gang i året har vi en gartner som følger opp plantene, og forøvrig har vi et vanningsystem, for det kreves for å få en grønn vegg til å vokse skikkelig, fortsetter han. Selve planteveggen bygges opp av moduler som består av planter. I dette tilfellet er de dyrket frem i Nederland. Plantemodulene legges omtrent som lecablokker og mellom dem legges det vannrør. Resultatet blir en tett og fin grønn plantevegg.

– Vi har fått en terrasse hvor det er hyggelig å være, og vi opplever stadig at folk stopper opp og titter fordi de synes det er trivelig og fint å se på.

MINDRE GRESSPLEN

Et siste område som arkitekten nevner er gressplen, hvor mange nå reduserer plenarealet. I stedet anlegger de naturbed og bruker sedumplanter som bunndekke mens andre planter stikker opp av dette dekket. En god ide hvis du vil ha mindre plen å klippe og foretrekker pene bed.

DET ER PÅ HØY TID AT ARKITEKTBRANSJEN FÅR ØYNE OPP FOR «DEN FEMTE FASADE»

Tror grønne tak blir et krav innen kort tid.

Av Mari Gisvold Solberg - Journalist i Teknisk ukeblad

Elements arkitekter viser at taket og fasaden kan gjøre som til en grønn hage.

Det ligger store muligheter i utnyttelsen av tak, ifølge arkitekt Vathrine Vigander. Her er taket på en barneskole i Kina tatt i bruk til trening.

Her viser NL Architects hvordan taket kan benyttes til basketballbane.

Det er på høy tid at arkitektbransjen får øynene opp for de mulighetene som ligger «i den femte fasade», sier arkitekt Cathrine Vigander i Elements Arkitekter. Og mens stadig flere velger å bygge bygg med grønne tak, som Vigander kaller den femte fasade, er det fremdeles et langt stykke å gå, ifølge arkitekten.

Mange muligheter

Hage, ballsport, skating, barnehage. Mulighetene til hva man kan bruke tak til er mange.

– Når vi arkitekter forstår hva slags mulighetsrom som ligger i takflater, kan taket revolusjonere måten å tenke arealeffektivitet på, spesielt i tette by, sier Vigander.

Vo Trong Nghia Architects ønsker å plante trær på takene av bolighus

Og legger til at det blir viktigere og viktigere å utvide takets funksjon på veien mot grønnere byer og smartere bygg.

Det bekreftes av Anne Madsen, daglig leder i Takentreprenørenes Forening (TEF).

– Absolutt alle arkitekter vi har kontakt med er opptatt av grønne tak, vi ser knapt tegninger som ikke har flate tak som kan benyttes til noe lenger, sier hun.

VÅTERE KLIMA

I Frankrike har det gått så langt som at alle kommersielle bygg som nå føres opp nå ha grønne tak eller solceller. Madsen tror ikke det er lenge før de samme kravene vil stilles i Norge.

– **Særlig i byer hvor det er trangt om plassen. Der tror jeg det vil komme krav om at alle nye bygg må ha noe grønt på taket, sier hun.**

Linje arkitektur viser hvordan taket på et bygg kan benyttes til barnehage med uteplass. *Linje Arkitektur*

Med et stadig våtere klima mener Madsen at takene vil være en stor brikke for å unngå oversvømmelser av dagens kloakkanlegg.

– Når vi bygger så tett som vi gjør i byene er det ingen steder vannet kan renne, det gir allerede i dag overfylte kloakkanlegg når det regner. Ved å plante på tak skaper man fordryingsanlegg som vil avlaste kloakksystemene, sier hun.

ANBEFALER EKSPERTBRUK

Det essensielle for de som ønsker seg grønne tak, er ifølge Madsen å benytte seg av fagekspertise.

– Muligheten for lagring av vann kan lett føre til skader på bygg dersom arbeidet ikke er gjort skikkelig. Det er viktig med en god membran for å sikre bygget mot vannskader, sier hun.

Madsen legger til at utstyr som blir montert på membranen ofte er årsak til at en rekke skader oppstår. Gjerne like etter at byggearbeidene er avsluttet.

– Plassering og monteringsbehov for eventuelle reklameskilt, antenner, tekniske installasjoner, kabelgater og annet bør være avklart på forhånd, sier hun.